

Styret i Bien Sparebank ASA
Postboks 6790 St Olavs Plass
0130 OSLO

VÅR REFERANSE
18/12321

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET
Offl. § 13 1. ledd, jf. fvI. § 13
1. ledd nr. 1-2
Gjelder merkede avsnitt

DATO
27.06.2019

Merknader - endelig rapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i Bien Sparebank ASA 23.-25. januar 2019. Tilsynet hadde som formål å vurdere bankens risikoprofil på kreditt-, likviditets- og markedsrisikoområdet og bankens styring og kontroll på disse områdene. Bankens internkontroll og etterlevelse av hvitvaskingsregelverket ble også behandlet.

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 28. mars 2019 og styrets kommentarer til rapporten i brev av 18. juni 2019.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ OG KAPITALISERING

Strategi, forretningsmodell og kapitalisering

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på avvikende mål i kapitalplan i ICAAP og i strategiplanen, med lavere nivå i strategiplanen. Finanstilsynet noterer av styrets svarbrev at kapitalmål i strategiplan 2019-2021 ble vurdert etter utarbeidelse av ICAAP. Høy vekst har medført en nedjustering av kapitaldekning. Det fremgår av styrets svar at kapitalmålet med tilfredsstillende margin er over kravet til ren kjernekapitalnivå på solonivå med någjeldende bufferkrav, inkludert pilar 2-krav. Finanstilsynet legger til grunn at styret påser at det er konsistens mellom kapitalmål i ICAAP og strategiplanens forutsetninger.

Eksponering og porteføljekvalitet på kredittrisikoområdet

Porteføljekvalitet

Bankens årlige utlånsvekst medregnet utlån gjennom Eika Boligkreditt AS (EBK) var over 17 prosent ved utgangen av 3. kvartal 2018, likt fordelt på bedriftsmarked (BM) og personmarked (PM). Den generelle utlånsveksten på samme tidspunkt var 6,1 prosent til bedriftskunder og 6,7 prosent til personkunder¹. Erfaring viser at høy utlånsvekst kan gi høye utlånstap. Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at grundige kredittvurderinger og en streng inntakspolitik for nye engasjementer er særlig viktig i en vekstfase. Finanstilsynet pekte på at bankens kredittportefølje fremstår med høy vekst, høy andel høyrisiko og økende mislighold i BM-porteføljen, dels også i PM-porteføljen. Bransjeeksponeringen, rammesettingen og rammebruddene indikerer at banken

¹ Finanstilsynet: Finansielt Utsyn - juni 2019

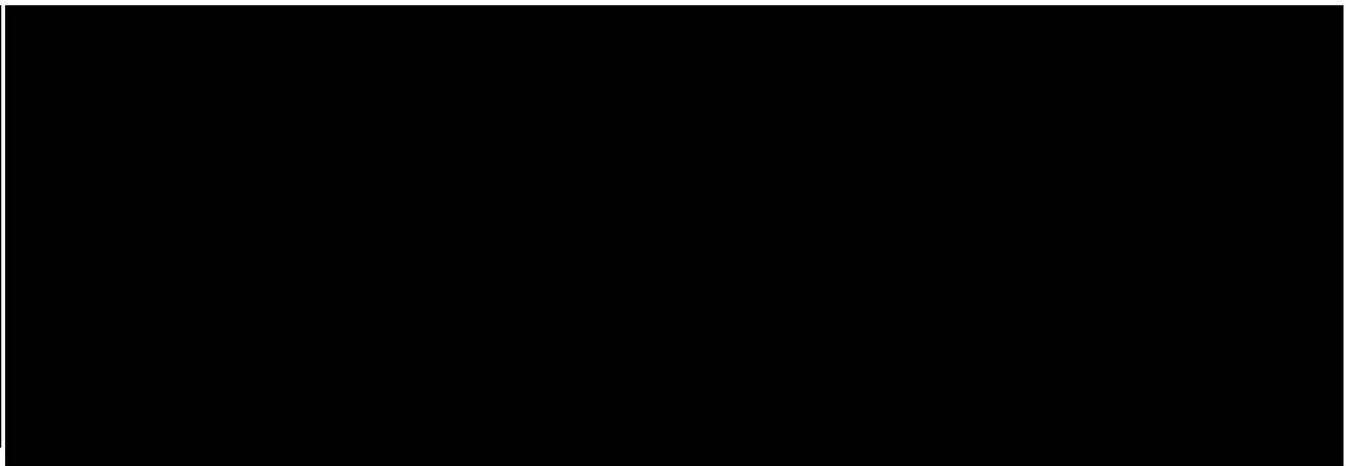
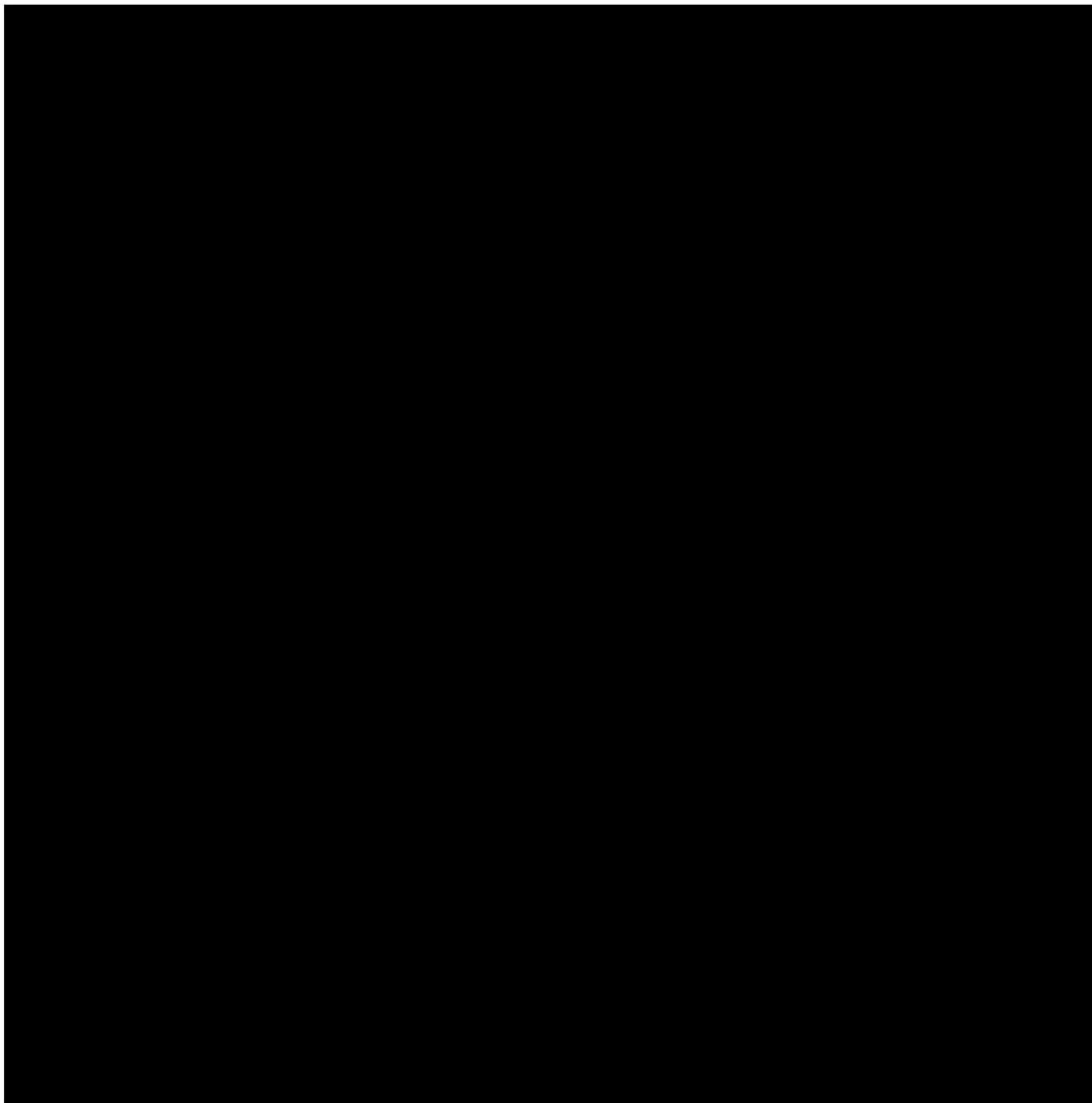
aksepterer en ikke uvesentlig misligholdrisiko (PD) i kredittporteføljen og høy konsentrasjon i BM-porteføljen.

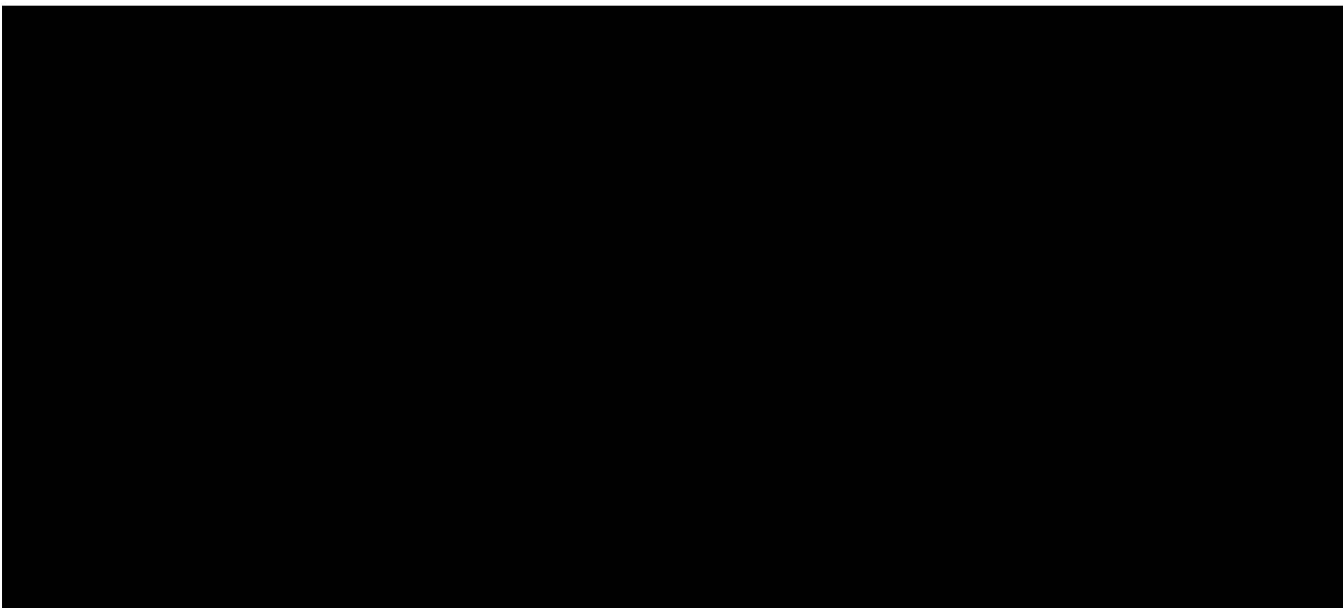
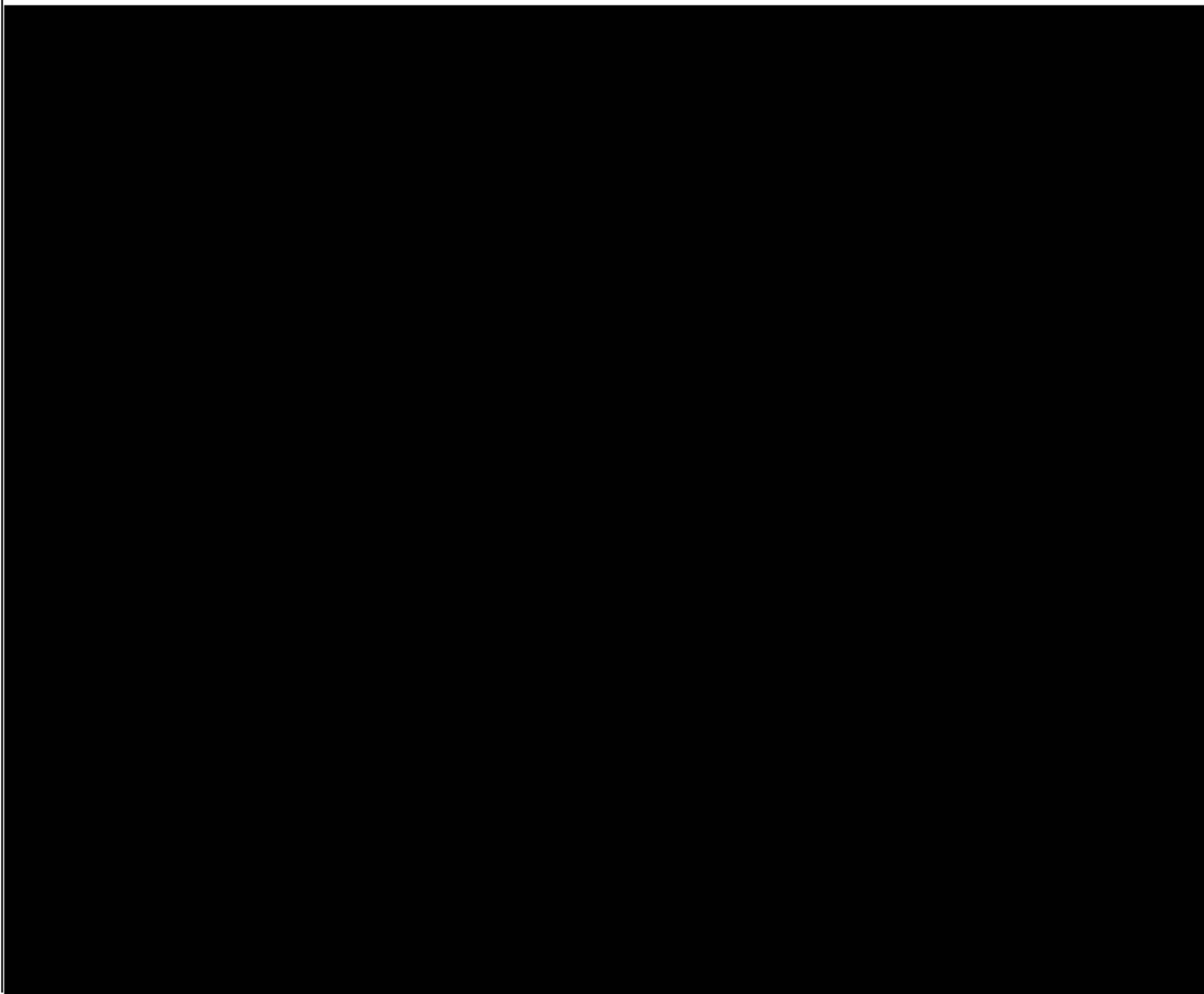
Finanstilsynet noterer av styrets svarbrev at utlånsveksten i 2018 er innenfor styrets risikotoleranse. Styret deler Finanstilsynets vurdering i foreløpig rapport om at banken både har større andel høy risiko og mindre andel lav risiko i porteføljen sammenlignet med gjennomsnitt i Eika-bankene. Finanstilsynet tar styrets opplysninger om særskilte forhold som påvirker porteføljekvaliteten til etterretning, og at styret vurderer at er behov for tiltak for å bedre porteføljekvaliteten.

Finanstilsynet reiste med bakgrunn i blant annet høy andel høyrisiko og misligholdrisiko spørsmål om nedskrivningsnivået var tilstrekkelig. Finanstilsynet noterer at styret vurderer at utviklingen i eiendomspriser og økte renter ikke har gitt verdifall av bankens panteobjekter og derved ikke har påvirket behovet for økte nedskrivninger. Finanstilsynet noterer av styret i svarbrevet opplyser at det etter årsskiftet har vært en reduksjon i risikoen i utlånsporteføljen.

Enkeltengasjementer

BM-engasjementer

Eksposering og porteføljekvalitet på likviditetsrisikoområdet

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om styrets vurdering av bankens tilpasning når det gjelder innskuddsdekning. Finanstilsynet vurderte også at banken burde vurdere tiltak for å gjøre innskuddssammensetningen mindre konsentrert og ba om styrets kommentar.

Finanstilsynet registrerer styrets opplysning om at innskuddsdekningen har vært stabil de siste årene, men at styret er oppmerksom på at en del sparebanker har både høyere innskuddsdekning og også en større andel av sin innskuddsmasse i gruppen for innskudd under garantiordningen. Styret viser i sitt tilsvaret til at det i bankens langsiktige vekstplan forutsettes at banken skal ha en balansert vekst hvor innskudd fra ordinære personkunder er grunnleggende. Banken har samtidig lang erfaring for at innskuddsnivået på klientkonti er relativt stabil, men at banken også er innforstått med at det innebærer en risiko ved å ha denne type konti blant bankens største innskudd. I forbindelse med opprettelsen av balansestyringskomité vil tiltak for å øke robustheten i innskuddsporteføljen være viktig. Finanstilsynet legger til grunn at banken styrker innskuddsdekningen hensyntatt overførte lån til Eika Boligkreditt AS og vurderer innskuddskonsentrasjonen.

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at løpetiden på ekstern markedsfinansiering var kort. Finanstilsynet registrerer av styrets svar at gjennomsnittlig løpetid på ekstern finansiering er økt til 3,2 år ved utgangen av april 2019.

FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

Overordnet styring og kontroll

Risikostyring og internkontroll

Finanstilsynet forventer høy bevissthet om rollefordelingen i banken for å sikre uavhengighet og at interessekonflikter blir identifisert og håndtert. Finanstilsynet merker seg av styrets tilsvaret at styret er oppmerksom på utfordringene som knytter seg til en liten organisasjons evne til å ivareta økte krav til regelverksetterlevelse, risikostyring og kontroll.

Av styrets tilsvaret noterer Finanstilsynet at det på overordnet nivå er gjort endringer for å styrke selskapsledelsen og eierstyringen gjennom styresammensetning og kompetanse, og det er etablert et eget risiko- og revisjonsutvalg. Endringer i organisering av driften i 2018 og 2019 har resultert i delegert ansvar, spisset kompetanse og involvering av større deler av organisasjonen i styring og kontroll av produkt- og fagområder. Risiko- og compliancefunksjonen er gitt bedre kapasitet. Banken har styrket kapasiteten og kompetansen innenfor kreditt, noe som styret vurderer vil legge til rette for en bedre styring og kontroll innenfor kredittområdet. Som en alliansebank i Eika ivaretas

oppdateringer knyttet til regelverk gjennom leveranser fra EikaVis, men styret presiserer at det er banken selv som må sikre implementering og kompetanseoverføring til egne ansatte.

I foreløpig rapport stilte Finanstilsynet spørsmål om internkontrollen i banken er tilstrekkelig og om egenvurderingen av internkontrollen er tilstrekkelig kritisk. Det fremgår i styrets svarbrev at risikostyring og internkontroll for kontrollåret 2018 er oppdatert i henhold til CRR/CRD IV-forskriften, gjennomført i henhold til retningslinjene som følger av forskriften og fremlagt for styret 12. mars 2019. Finanstilsynet noterer at risikomatrixen er videreutviklet, og styret har i tilsvaret redegjort for oppbyggingen av ny internkontrollstruktur. Finanstilsynet merker seg styrets vurdering om at bankens gjennomførte internkontroll for 2018 er tilstrekkelig, at nye kontrollrutiner sikrer en kritisk egenvurdering, samt at styret vurderer at internkontrollen er et godt verktøy for oppfølging av avvik.

Utkontraktering

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at det i revisjonsrapport for 2017 går frem at utkontraktering av angitte funksjoner utfordrer bankens administrasjon og kapasitet til risikostyring og internkontroll, samt arbeidsdeling i oppgavene. Det fremgår av styrets svar at retningslinjer for utkontraktering ble vedtatt av styret 11. desember 2018, og at utkontraktering i hovedsak gjelder tjenester fra Eika Gruppen innenfor økonomi og regnskap, likviditetsforvaltning, risikostyring, depottjenester, anskaffelse av IT-systemer. Finanstilsynet merker seg av styrets tilsvarende svar at banken er oppmerksom på ansvaret som ligger i å ha tilstrekkelig bemanning og ressurser i egen organisasjon for å kunne foreta bestillinger, selvstendige vurderinger og kontroll med utkontraktert virksomhet. Finanstilsynet noterer også at utkontrakteringen har vært en del av en strategi for å profesjonalisere arbeidsprosesser og å ta ned sårbarheten i en liten organisasjon.

Finanstilsynet forutsatte i foreløpig rapport at banken ved eventuell utøvelse av engasjementsavtale med ekstern konsulent legger til grunn at uavhengige kontrollfunksjonene for risikostyring og compliance er kjernevirksomhet i banken, og at disse kontrollfunksjonene ikke kan utkontrakteres i sin helhet og heller ikke på permanent basis. Finanstilsynet tar styrets opplysning om at avtalen med ekstern konsulent var en midlertidig ordning til etterretning. Bankens svar etter det opplyste nå løst utfordringen gjennom nyrekruttering og omfordeling av personellressurser.

Overvåking og rapportering

Finanstilsynet noterer at styret har iverksatt nye rutiner for utarbeidelse, innhold og kvalitetskontroll av risikorapporten. Styret vurderer også at økt oppmerksomhet på kvaliteten i risikorapporten, herunder videreutvikling av rapporten ved å inkludere rapportering av operasjonell risiko og antihvitvask, har gitt styret et bedre grunnlag for å identifisere risiko- og forbedringsområder. Finanstilsynet merker seg at banken også har supplert rapporteringen med engasjementer for særskilt oppfølging.

Eksternrevisor

Finanstilsynet understreket i foreløpig rapport betydningen av at styret har en kommunikasjon med revisor som sikrer både overholdelse av formelle lovkrav og at revisors merknader blir fremlagt styret tidsriktig og i en form som gjør at styret kan treffe nødvendige vedtak for å utbedre påpekte svakheter og mangler. Finanstilsynet pekte på betydningen av at styrets protokoller er fullstendige og gir et riktig bilde av styrets arbeid. Finanstilsynet tar til etterretning styrets redegjørelse om kommunikasjon med revisor. Finanstilsynet merker seg i den forbindelse etablering av eget revisjons- og risikoutvalg fra 12. mars 2019.

Finanstilsynet registrerer styrets vurdering om at revisors oppdrag knyttet til engasjementsbrev datert 25. september 2018 for gjennomgang av utvalgte engasjementer i forbindelse med innhenting av egenkapital ble gjennomført i henhold til lov om finansforetak §8-19, og at revisors uavhengighet ble vurdert. Finanstilsynet vurderer at lignende fremtidige gjennomganger bør vurderes utført av en annen leverandør av rådgivings- og revisjonstjenester, såfremt arbeidet ikke skal utføres med samme sikkerhet som ved revisjon.

Styring og kontroll av kredittrisiko

Strategi, policy, rammer og mål

I foreløpig rapport vurderte Finanstilsynet at rammesettingen åpnet for en høyere risiko i utlånsporteføljen enn det fastsatt risikotoleranse ga adgang til. Finanstilsynet noterer at styret i juni 2019 har revidert policy for kredittrisiko, hvor styret har lagt vekt på tydeligere presisering av styrets risikotoleranse, rammer for fordeling innenfor risikoklasser og maksimal eksponering, geografisk virksomhetsområde og bransjeeksponering. Bankens totale kredittrisiko skal fortsatt være lav. Finanstilsynet merker seg imidlertid at styret har valgt å videreføre rammene for porteføljekvalitet, men at styret har målsetting om å være på Eika-gjennomsnitt innen utløpet av angitt frist i svarbrevet. Planen for bedret porteføljekvalitet definerer tiltak og rutiner knyttet til forebyggende tiltak, oppfølging av portefølje og oppfølging av restanser.

Bevilgningskriterier

Finanstilsynet registrerer at krav til egenkapital er inntatt i revidert policy som bevilgningskriterium, og at det er etablert nye rutiner for etablering og oppfølging av covenants. Finanstilsynet legger til grunn at det stilles krav om varsomhet i bruk av skjulte reserver i vurdering av egenkapitalandel, og at det i prosjektfinansiering stilles krav om vurdering av prisfallsbuffer (restverdirisiko). Finanstilsynet ber styret vurdere noe lavere belåningsgrad på regulerte tomter og næringseiendom enn det revidert kredittpolicy gir adgang til.

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på at styrets fastsatte forsvarlighetskriterier for anvendelse av fleksibilitetskvoten etter boliglånsforskriftens bestemmelser ikke fremgikk tydelig i en del kredittsaker, eller at oppgitt årsak ikke er i overenstemmelse med bruk av fleksibilitetskvoten. Finanstilsynet noterer at styret har hatt en revisjon av kriteriene som ligger til grunn for policyvarsler i kredittportalen og presisert krav til saksfremstilling og innstilling i kredittsaker.

Finanstilsynet stilte på bakgrunn av bankens mål om lav kredittrisiko spørsmål om banken bør etablere strengere krav til risikoklasse for nye kunder, og med særskilte krav til "single purpose"-selskaper (SPS) med høy risikoklasse. Finanstilsynet noterer av styrets svarbrev at nye kunder og single purposeselskaper må tilfredsstillende eksplisitte krav til kredittkvalitet, herunder betjeningsevne og egenkapital. Finanstilsynet tar videre til etterretning styrets opplysninger om bankens vurderingsgrunnlag, kredittbehandling og forutsetning for inntak av nye kunder og SPS med høy risikoklasse.

Samfunnsansvar

Styret vurderer at det er hensiktsmessig med en mer utvidet tilnærming til samfunnsansvar i kredittpolicy og kredittgivingen. Finanstilsynet noterer at styret i forbindelse med neste strategiprosess vil operasjonalisere dette.

Saksutredning

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret gjøre rede for tiltak for å forbedre kvaliteten i kredittoppsettene på PM og BM. Finanstilsynet registrerer av styrets tilsvarende svar at det er gjennomført

konkrete tiltak for å bedre kvaliteten på kredittoppsettene. Tiltakene har resultert i revidert kredittåndbok og oppdaterte saksmaler, tilpasset ulike typer finansiering. Finanstilsynet legger til grunn at bankens styrking av den operative kapasiteten og kompetansen på kredittområdet sikrer kvalitet i kredittsakene, i tråd med retningslinjer og fastsatte maler.

Seniorlån

I foreløpig rapport ba Finanstilsynet om styrets vurdering av behovet for videreutvikling av rutineverket for seniorlån (LittExtra) og vurdering av omdømmerisiko knyttet til seniorlånproduktet.

Finanstilsynet noterer av styrets tilsvarende svar at i bankens vurdering av søknad om seniorlån er det ikke et minstekrav til inntekt som skal oppfylles siden lånet ikke skal betjenes med renter og avdrag. Det er boligens verdi og kundens alder som angir maksimalt lånebeløp. Imidlertid innhentes informasjon om betalingsanmerkninger, og eventuelle anmerkninger har gitt grunnlag for avslag. På bakgrunn av kravene i finansavtalelovens § 46 b om fyllestgjørende opplysninger vil banken gjennom endrede rutiner grundigere vurdere om kunden kan være kvalifisert og tjent med andre utlånsprodukter.

Overvåking og rapportering

Dokumentasjon - tapsvurderinger

Finanstilsynet etterlyste i foreløpig rapport et helhetlig og dokumentert rammeverk for oppfølging av restanse, mislighold, handlingsplaner og nedskrivingsvurderinger. Finanstilsynet noterer at styret i møte 18. juni 2019 har vedtatt retningslinjer for avsetninger til dekning av tap på engasjementer.

Finanstilsynet tar styrets redegjørelse om bankens vurderinger og rutiner for individuelle nedskrivninger til etterretning. Finanstilsynet merker seg at objektive bevis legges til grunn for vurdering av nedskrivingsbehov, og at banken blant annet har etablert rutiner for tapsvurdering av større engasjementer i høy risikoklasse. Rutinene omfatter også oppdatering av sikkerhetsdekning og handlingsplan for risikoreduserende tiltak.

Finanstilsynet etterlyste i foreløpig rapport en redegjørelse av modellforutsetningene for gruppenedskrivninger og ba også om bankens vurdering av om tapsprosent i modellen for spesielt høyrisiko BM er tilstrekkelig. Styret vurderer at tapsprosenten i modellen er tilstrekkelig for den risikoen som ligger i bankens BM-portefølje. I tillegg har styret vurdert forhold som gir grunnlag for ytterligere avsetninger. Banken har en pågående gjennomgang av utlånsporteføljen i forbindelse med overgang til IFRS 9 i 2020.

Styrets oppfølging av kredittarbeidet

Finanstilsynet merket seg i foreløpig rapport at styret har vært oppmerksom på behovet for forbedring av kredittbehandlingen og av å formalisere årlig gjennomgang av definerte kundeengasjementer. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om oppdatert status for oppfølging av aktive tiltak i styreplan. Av styrets svarbrev fremgår det at styret har definert og følger opp flere angitte tiltak som ikke bare er begrenset til kreditttrisikoområdet. Finanstilsynet noterer at styret vurderer at tiltakene vil bedre risikostyringen og bedre kvaliteten i BM-porteføljen.

Finanstilsynet registrerer at styrets mål om lav kredittisiko bygger på en samlet vurdering av sikkerheter og sannsynlighet for mislighold. Styret vurderer at veksten er i tråd med styrets uttalte risikotoleranse. Styret viser i den forbindelse til at veksten i PM-porteføljen i hovedsak er knyttet til finansiering av primærboliger i Oslo-området. Av sist mottatte risikorapport for 1. kvartal fremgår

det at kredittkvaliteten nærmer seg gjennomsnitt i Eika-bankene. Veksten i BM-porteføljen har vært drevet av kunder banken har lang relasjon med. Finanstilsynet noterer også at andelen utlån til bedriftsmarked er lavere enn sammenlignbare banker. Finanstilsynet vurderer imidlertid at misligholdsrisikoen i BM-porteføljen fortsatt er høy og vesentlig høyere enn Eika-gjennomsnitt. Finanstilsynet har videre pekt på forhold i en del sentrale BM-engasjementer, hvor lang historikk ikke nødvendigvis har vært risikoreducerende. Finanstilsynet vurderer at belåningsgrad og bankens vurdering av sikkerheter ikke tilsier at kredittrisikoen er særskilt lav.

Det er Finanstilsynets vurdering at kredittkvaliteten utlånsporteføljen avviker fra styrets risikotoleranse. Finanstilsynet noterer imidlertid at styret har iverksatt hensiktsmessige tiltak for både for å overvåke og styre kredittrisikoen.

Styring og kontroll av likviditetsrisiko

Finanstilsynet legger vekt på at resultatet av stresstesten skal ligge til grunn for utarbeidelse av strategi, rammer og beredskapsplan. Finanstilsynet har i tidligere stedlig tilsyn hatt merknader til manglende stresstesting på likviditetsområdet. Finanstilsynet noterer styrets vurdering av viktigheten av stresstesting. I styrets tilsvaret går det frem at stresstesting ble foretatt 13. november 2018, og at stresstesting av likviditet inngår i risikorapporteringen. Finanstilsynet merker seg at stresstester viser at banken står seg gjennom en 12 måneders periode uten tilførsel av ny kapital. Finanstilsynet legger til grunn at styret ved oppdatering av policy og beredskapsplan på likviditetsrisikoområdet også vurderer strengheten i stresstestforutsetningene.

Finanstilsynet registrer for øvrig av styrets svarbrev at banken vil vurdere ramme for minimum løpetid for ekstern finansiering.

Styring og kontroll av markedsrisiko

Banken har inngått avtale med Eika Kapitalforvaltning om forvaltning av bankens verdipapirer. Finanstilsynet presiserte i foreløpig rapport betydningen av at banken nøye overvåker og løpende vurderer forvaltningsmandatet og rapporteringen fra Eika Kapitalforvaltning. Det fremgår av styrets svar at banken mottar månedlige rapporter fra Eika Kapitalforvaltning på mandatkontroll og avkastning, og at en videre rapportering til styret kvartalsvis vil bli innarbeidet. Styret vurderer at banken har tilstrekkelig kompetanse til å følge opp forvaltningen og rapporteringen.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at banken ikke har ramme for spreadrisiko i obligasjonsporteføljen, noe som må hensyntas i policydokumentet.

ETTERLEVELSE AV HVITVASKINGSREGELVERKET

Finanstilsynet noterer av styrets svar at det har pågått et omfattende prosjekt for oppdatering av policy, etablering av nye arbeidsrutiner og internkontroll, samt foretatt en risikovurdering som har resultert i en konkret handlingsplan. Rapportering av AML inngår som en del av den kvartalsvise risikorapporten til styret. Bankens rapportering for 1. kvartal 2019 gjøres vesentlige endringer for at denne rapporten i størst mulig grad skal gjenspeile kvaliteten i porteføljen med hensyn til risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, samt synliggjøre fremdriften i de ulike prosjektene.

Løpende oppfølging og elektronisk transaksjonsovervåking

Banken opplyste i forbindelse med det stedlige tilsynet at det ikke er etablert elektronisk overvåking av transaksjoner på rammelån. Bankens risikovurdering er at produktet innebærer høy risiko. Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at dette er brudd med krav til elektronisk transaksjonsovervåking, jf. hvitvaskingsloven § 38.

I styrets svarbrev fremgår det at banken har etablert manuelle oppfølgingsrutiner inntil tilfredsstillende funksjonalitet og løsning er levert i transaksjonsklienten. I desember 2018 ble det etablert kvartalsvis gjennomgang av rammelån med risikoklasse 3 gjennom internkontrollen. I slutten av mai 2019 ble det etablert en manuell rutine for månedlig gjennomgang av transaksjonene på alle rammelån. Finanstilsynet påpeker at det er positivt at banken har iverksatt manuelle kontroller for å avhjelpe manglende elektronisk transaksjonsovervåking. Det er imidlertid ikke i henhold til hvitvaskingsloven å gjennomføre disse månedlig. Finanstilsynet viser til veileder til hvitvaskingsloven hvor treff i elektronisk overvåkingssystem skal undersøkes innen en til to dager. For å avgjøre om en transaksjon møter kriteriene som mistenkelig, må kontrollene gjennomføres i forbindelse med selve transaksjonen. Det må utarbeides rutiner for hvilke regler som skal føre til at en transaksjon utløser plikt til videre undersøkelser. Finanstilsynet merker seg at kontrollen inngår i risikomatriksen for internkontroll.

Manglende elektronisk overvåking av rammelån utgjør brudd på hvitvaskingsloven § 38. Banken har ikke hatt rutiner for løpende oppfølging for overvåking av transaksjonene i rammelånsporteføljen før mai 2019. Banken har heller ikke dokumentert at det er gjennomført løpende oppfølging av transaksjonene i rammelånsporteføljen før desember 2018. Samlet utgjør dette alvorlige brudd på hvitvaskingsloven § 8 og 24.

Integrering av kundetiltak i kredittarbeidet

Finanstilsynet presiserte i foreløpig rapport at hvitvaskingsarbeidet, med blant annet registrering og oppdatering av kundeinformasjon med dokumentasjon av risikoklassifisering av kunden bør integreres i kredittarbeidet, og at det i BM-saker bør fremgå i kredittsaken at kundetiltak etter hvitvaskingsloven er gjennomført. Finanstilsynet noterer styrets svar om at det er innført nytt malverk for BM-saker som dekker anti-hvitvasking og -terrorfinansiering, og at vurdering av dette er en viktig forutsetning i den helhetlige vurderingen i kredittsaken.

Myndighetsrapportering

Finanstilsynet understreker i foreløpig rapport at det enkelte finansforetak har ansvar for å sørge for korrekt og rettidig myndighetsrapportering og ba om en klargjøring av avvikende opplysninger knyttet til konstruerte kundenummer. Styret har i sitt svarbrev redegjort for de faktiske forholdene og opplyser at banken har truffet tiltak for å forhindre at dette skjer igjen.

Bruk av konstruerte kundenumre

I henhold til bankens risikovurdering skal alle kunder med konstruert kundenummer bli kontaktet for å få tilstrekkelig tilleggsopplysninger for å legitimere kunden. Finanstilsynet la til grunn i foreløpig rapport at eventuelle kundeforhold vil bli avsluttet dersom dette ikke lar seg gjøre. Finanstilsynet noterer fra styrets svarbrev at alle kunder med konstruert kundenummer har blitt kontaktet for å få tilstrekkelig tilleggsopplysninger for å legitimere kunden. De fleste kundene har kommet til banken med nødvendig dokumentasjon. Finanstilsynet merker seg av svarbrevet at de øvrige kundeforholdene er avviklet eller under avvikling.

Styret viser til at det alltid vil være noen konstruerte kundenummer, idet disse benyttes ved nye selskaper under stiftelse, men at det er etablert gode rutiner for innhenting av organisasjonsnummer.

Finanstilsynet viser i den forbindelse til frist for innhenting av organisasjonsnummer innen 4 uker etter registrering eller utløpet av fristen for registrering. Finanstilsynet minner om at normal bruk av kundeforholdet skal sperres inntil alminnelige kundetiltak kan gjennomføres².

Manglende kundetiltak - legitimasjon og risikoklassifisering

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om status for arbeidet med å registrere kunder i tråd med lovens krav. Det ble også bedt vurdert behov for ytterligere tiltak for å sikre etterlevelse av lovens krav til kundetiltak jf. §§ 12 og 13, og løpende oppfølging av kundeforhold i § 24. Finanstilsynet ba styret fastsette en detaljert plan for arbeidet og forventet at styret satte frist for ferdigstillelse snarest, og senest innen 30. juni 2019. Det fremgår av styrets svar at det som et ledd i oppfølgingen av risikovurderingen gjennomført 19. desember 2018 ble utarbeidet en handlingsplan med tiltak som for å sikre etterlevelse av regelverket i henhold til ny lovgivning av 15. oktober 2018. Frist for gjennomføring er justert til 30. juni 2019. Finanstilsynet registrerer at alle kunder uten godkjent ID og kundeerklæring skal kontaktes innen 30. juni 2019, for å sikre at det foreligger tilfredsstillende dokumentasjon for samtlige kunder. Finanstilsynet merker seg at banken vil starte med å avvikle kundeforholdet etter fristen utløp.

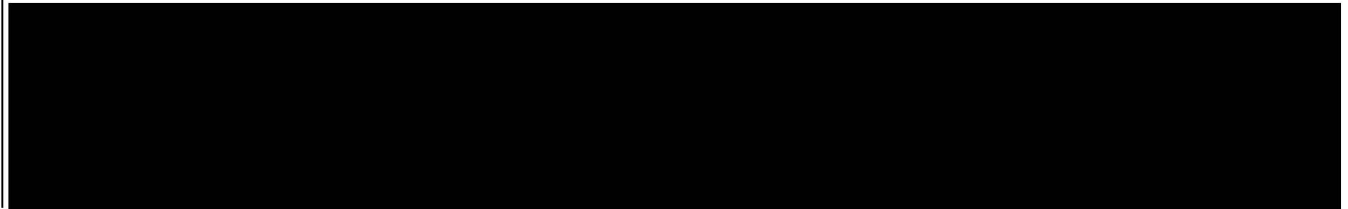
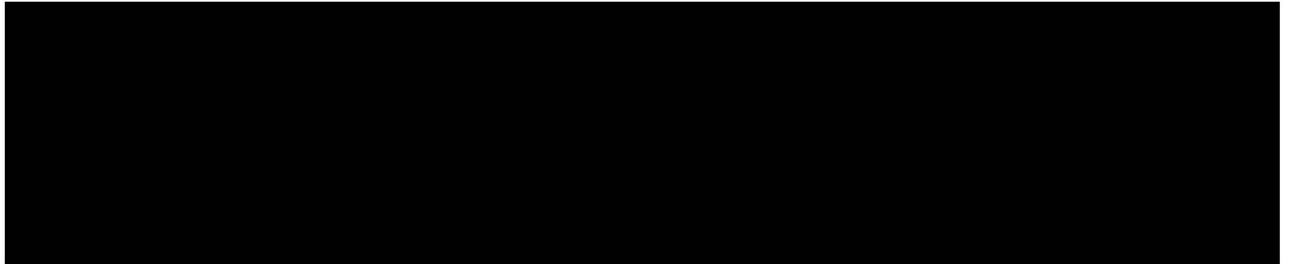
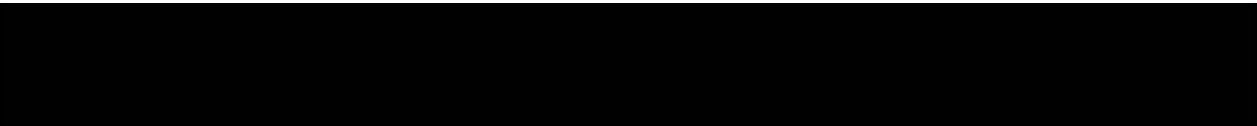
Ved foretakets manglende dokumentering av legitimasjon foreligger det brudd på blant annet hvitvaskingsloven §§ 12 og 13. Finanstilsynet påpeker at plikten til å identifisere kunder ikke er et nytt krav i hvitvaskingsloven av 2018. Finanstilsynet finner det kritikkverdig at banken ikke har ryddet ferdig i gammel portefølje. Finanstilsynet viser til brev av 11. oktober 2010 med vedlegg hvor det ble uttrykt en forventning om at foretakene utarbeidet handlingsplaner og vedtok tidsfrister for løpende oppfølging av porteføljen etablert både før og etter april 2009. For øvrig trådte første hvitvaskingslov i kraft for femten år siden og før den tid fantes tilsvarende regler i finansieringsvirksomhetsloven. Det er videre brudd på hvitvaskingsloven at kunder ikke er risikoklassifisert, ettersom banken ikke kan igangsette tilstrekkelige og korrekte kundetiltak uten å vite hvilken risiko kunden utgjør.

Gjennomgang av stikkprøvekontroller

² Jf. Rundskriv 8/2019, Kapittel 4.4.3.2 og 4.1.5

Finanstilsynet noterer styrets opplysning at banken nå har utarbeidet nye saksmaler for kreditt, med konkrete krav til vurderinger rundt hvitvaskingsrisiko for bransjen generelt og kunden spesielt. Hensikten er forsterket fokus på hvitvaskingsrisiko, samt bedre dokumentasjon av de vurderingene som foretas i kredittarbeidet.

Finanstilsynet ber om å få oversendt kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets merknader blir behandlet.

Kopi av dette brevet bes sendt ekstern revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Finn Ove Arnestad
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.